mit CFU

VIA Center for Undervisningsmidler

PÆDAGOGISK VEJLEDNING

'BORTEBJERGET'

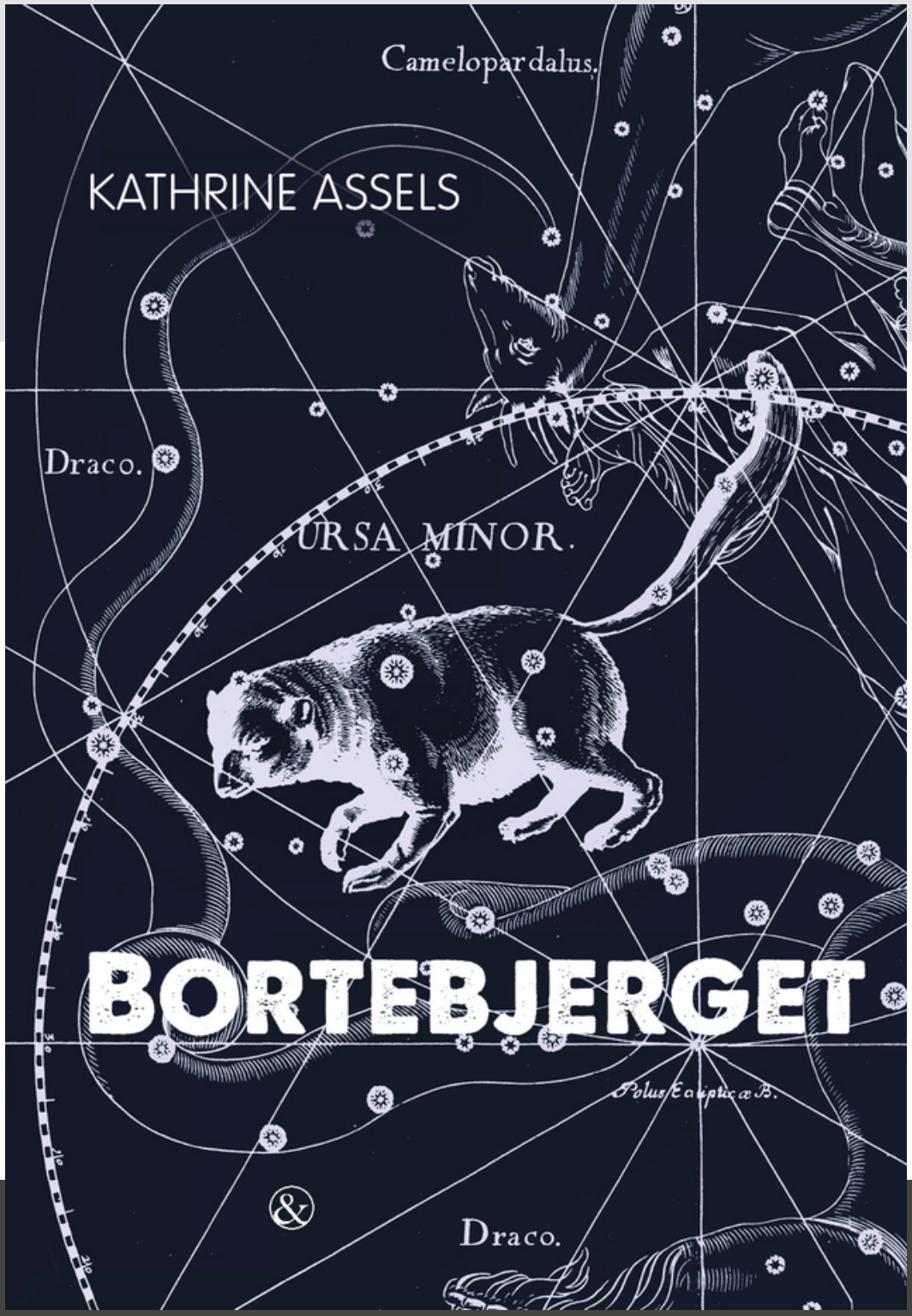

UDARBEJDET AF PÆDAGOGISK KONSULENT
JAN FRYDENSBJERG, MAJ 2022

HTTPS://VIA.MITCFU.DK/61745181

TITEL 'BORTEBJERGET'

Tema: Identitet, Sorg, Familie, Skam, Døden, Følelser
Fag: Dansk
Målgruppe: 8 - 10. klasse

Om bogen:
Nogle af de ungdomsromaner, der efterlader størst indtryk, har ofte sorgen som et gennemgående tema.
Kathrine Assels har med 'Bortebjerget' skrevet en både kompleks og nærværende fortælling om det at miste. Om sorgen, savnet og skyldfølelsen.
Sagas far kunne huske alt fra den dag, hvor Saga blev født. Saga kan huske alt fra den dag, hvor faren døde.Gennem bogens korte fortælling, 84 sider fordelt ud på 24 kapitler, forsøger Saga at nå frem til en erkendelse og en forståelse af farens død. Den uforståelige, ubegribelige og ubarmhjertige sandhed. Saga er kun 14 år, da hendes far falder (eller springer) fra et stillads, hvor han som kunstner er ved at bygge en tolv meter høj skrothøne.
Bogen handler både om at acceptere sorgen og tabet, den handler om de minder, der påklistres os mennesker, når vi elsker og savner - og den handler om at komme videre i livet i en lille by, hvor man ikke kan se nogen steder hen, uden at blive mindet om det, som man har mistet.

Forslag til læringsmål:

- Eleven kan deltage aktivt, åbent og analytisk i dialog.
- Eleven har viden om komplekse fortællestrukturer og kompositioner
- Eleven kan fortolke egne og andres fremstillinger af identitet i tekster.
- Eleven kan gennemføre en målrettet analyse af en tekst.
- Eleven har viden om identitetsfremstillinger.
- Eleven har viden om sproglig modalitet.

Om den pædagogiske vejledning:
Den pædagogiske vejledning har til hensigt at give eleverne en udvidet forståelse af tekstens temaer og komplekse komposition. Der er lavet opgaver til før læsningen begynder, én opgave til hver af de 24 korte kapitler, som man kan vælge at lade eleverne arbejde med undervejs - og så afsluttende en række idéer til at arbejde i dybden med bogen, både kreativt og litterært. Her er der opgaver, der lægger op til meddigtning og videreudvikling af fortællingens univers, men også perspektiveringsmuligheder, der kan bringe tekstens temaer yderligere i spil.

Arbejdet med 'Bortebjerget' er en oplagt mulighed for at arbejde med temaer som sorg og det at miste. Derudover kan bogens særlige opbygning give god mulighed for, at man får sat fokus på både fortællerforhold og komposition i løbet af læsningen og arbejdet med bogen. Denne pædagogiske vejledning tager primært udgangspunkt i arbejdet med kompetenceområdet fortolkning.

FØR LÆSNINGEN

BORTE
Lad eleverne skrive alle de ting ned, som de har mistet. Ting der er borte. Lad dem skrive dem ned på små gule post-it-sedler. Det kan både være materiele ting, der er blevet væk for dem. Følelser de har mistet. Familiemedlemmer der er borte. En t-shirt, en kæreste, en vits de har glemt, en farmor. Opsæt en illustration/tegning af et bjerg på en af væggene i klasselokalet. Lad eleverne påsætte deres sedler, inden at læsningen begynder.

LÆS FORSIDEN
Lad eleverne arbejde i ThingLink, hvor de noterer alle de elementer ned, som de kan se på forsiden. Lad dem eventuelt gætte på, hvad 'Bortebjerget' handler om, og hvad titlen refererer til.

KATHRINE ASSELS
Lad eleverne arbejde i ThingLink, hvor de noterer alle de elementer ned, som de kan se på forsiden. Lad dem eventuelt gætte på, hvad 'Bortebjerget' handler om, og hvad titlen refererer til.

UNDER LÆSNINGEN

KAPITEL 24
Hvilke erindringer er det, som Saga og hendes far har i anslaget. Hvad fortæller det om deres minder og hvilke forskelle og ligheder er der mellem deres minder?

KAPITEL 23
Hvorfor ledte Saga efter et afskedsbrev fra faren? Hvilken betydning ville det have haft for hende at finde det?

KAPITEL 22
Hvilket indtryk får du af Sagas far, når du læser 'årsagsliste'? Og hvorfor tror du, at hun har haft behov for at lave den?

KAPITEL 21
Saga har lavet et langt bånd af snørebånd. Hvilken symbolsk betydning tror du at båndet har, når hun både sammenligner det med en skovsti og en navlestreng?

KAPITEL 20
I noteteksten står der, at Sagas far engang fortalte, at 'alting taler'. Forklar hvad han mon mente med det – og beskriv samtidig hvorfor, at Saga gerne ville have haft et tegn, da faren døde.

KAPITEL 19
I kapitlet forklares bogens komposition. Kirsten, Sagas psykolog, har opfordret Sage til at skrive et brev til sin far. Saga indvilger:

"Det er mig, der har fundet på det med at udforme brevet som en nedtælling (ligesom før en raketopsendelse), et slags tilløb til at give slip (som når man skal i vandet og er nødt til at tælle ned fra ti for at komme under)."

Forklar citatet og forklar hvorfor det kan hjælpe at skrive et brev til en afdød.

KAPITEL 18
"Jeg hader ham af hele mit hjerte."

Hvad er det ved Henrik, som Saga ikke kan udstå? Og hvad er de store forskelle mellem Henrik og Sagas far ifølge noteteksten?

KAPITEL 17
Fantasien løber af med Saga sommetider, og ifølge hendes mor, ligger det til hendes navn. Undersøg hvad navnet Saga betyder og symboliserer.

KAPITEL 16
Undersøg sammenhængen mellem farens bjørnehistorie og bogens forside. Og hvad fortæller den historie om Sagas forhold til hendes far – og hendes tanker om faren?

KAPITEL 15
Papkasse og fugleunge. To elementer i kapitlet, der måske ikke har den store betydning for handlingen – men som i overført betydning forklarer, hvordan Saga har det og hvad hendes tanker kredser om. Prøv at forklar dette.

KAPITEL 14
Hvilke tanker gør Saga sig om det der skete efter farens død? Hvad tror du fylder mest af disse tanker og hvorfor?

Noteteksten mellem kapitel 14 og 12 forklarer, hvorfor at kapitel 13 ikke er skrevet. Er Saga overtroisk – og har du det selv på samme måde?

KAPITEL 12
Hvad tænker du om det begyndende forhold mellem Henrik og Sagas mor? Kan du forstå Sagas tanker – og hendes reaktion med at flytte ned i papkassen? Hvem tænker du burde handle anderledes og hvordan?

KAPITEL 11
Om natten ser Saga et lille barn. Hvis det er en drøm, hvad kan denne drøm så symbolisere?

KAPITEL 10
"Din død har fredet mig, blæst en kæmpestor sæbeboble op omkring mig, som ingen vover at prikke hul på."
Normalt er det en god ting at være fredet, men er det i virkeligheden godt for Saga, at alle omkring hende lader hende være i fred? Forklar citatet og forhold dig til ordene.

KAPITEL 9
Hvad skal vi gøre af os - og hvad bliver der af os? Saga overvejer både hvordan de kunne have gjort anderledes med farens aske og hvordan et andet univers kunne se ud? Hvad er hendes overvejelser og tanker et udtryk for?

KAPITEL 8
Gennem hele fortællingen refereres der af flere omgange til stjernebilleder og bjørne. Forholdet mellem Saga og hedes far var tydeligvis meget tæt, og måske spejler hun sig netop i de to stjernebilleder Lille Bjørn og Store Bjørn. Saga tænker på det som et slags hemmeligt alfabet. Hvad tror du, at Saga mener med dette?

KAPITEL 7
Saga fortæller et minde om myggene i skoven, som hun til sidst opgav at kæmpe imod og blot gav efter overfor. Hun beskriver det som en lettelse bare at overgive sig. Samtidig spørger hun faren om han havde det pa samme måde, da han faldt fra stilladset. Hvad mener hun med det? Og kan det med at overgive sig og stoppe med at kæmpe imod også overføres til Sagas eget liv og følelser?

KAPITEL 6
"Hvis bare jeg…".
De mange overvejelser er et udtryk for Sagas sorg og samvittighed. Hun ville så gerne have forhindret, at farens fald fra stilladset ikke var sket. Undersøg hvad der menes med 'Sommerfugleeffekten', som noteteksten fortæller. Skriv samtidig én lille bitte ting ned fra din dag, der ville have formet den anderledes efterfølgende.

KAPITEL 5
"Og inde i fossilet en fornemmelse af at blive løftet op og trøstet af dig".

Sagas drømme og hallucinationer flettes sammen i dette kapitel og kan være at forstå og finde mening i. Men det afsluttende kapitel sætter alligevel ord på, hvad det hele handler om. Hvad fortæller det?

KAPITEL 4
Psykologen Kirsten fortæller Saga;

"at minder er en slags indkapslede eller fastfrosne oplevelser, og at lyde og dufte og smage kan få dem til at folde sig ud og ligesom afspilles på ny."

Hvad mener Kirsten med det?

KAPITEL 3
Bjørnefiguren er væk og skrothønen rives ned. Saga oplever på flere måder, at kontakten til hendes far bliver mindre – at noget er blev uigenkaldeligt anderledes. Måske er det den sidste nødvendige del af navlestregen, der fjernes imellem dem – så Saga kan komme videre? Da hun opdager en lysestage i skrothønen, som hun engang havde lavet og givet til hendes far – går noget dog op for hende.

"Det var din måde at gøre mig til en del af din skulptur på. Noget jeg har skabt indgår i dit største værk!"

Hvad er det, der går op for Saga - og hvad kan dette citat symbolisere?

KAPITEL 2
Lav to oversigter over kapitler. Det du med sikkerhed ved sker i kapitlet – og det du tror er Sagas fantasi, drømme eller forestillinger. Giv herefter dit bud på, hvilken betydning kapitlets indhold har for Sagas sorgbearbejdelse.

KAPITEL 1
Hvordan reagerer Sagas mor på synet af trøjen? Vi har gennem hele fortællingen fulgt Saga og hendes kamp med at acceptere leve med farens død. Sæt dig for et øjeblik ind i hvordan Sagas mor har det. Giv gerne eksempler på de af hendes handlinger og beslutninger, der hænger sammen med hendes måde at tackle sorgen på og komme over tabet af hendes mand.

NU
Hvad sker der i det sidste kapitel? Hvad er det der går op for Saga, og hvorfor er det netop afskeden og et farvel til faren, der er så afgørende for Saga?

EFTER LÆSNINGEN

NOTETEKSTERNE
'Bortebjerget' er fyldt med notetekster, der enten står i direkte sammenhæng med kapitlets indhold – eller refererer til websites med forskelligt faktaindhold. Udvælg tre af noteteksterne og forfølg indholdet. Lav en faktaplakat for hver noteteksts indhold og hæng dem op i klassen.

DET VIRKELIGE VS DET UVIRKELIGE
Lav en liste med to kolonner. I den ene kolonne oplister du alt det indhold, du ved finder sted – og i den anden kolonne oplister du alt det, du tror er uvirkeligt og blot en del af Sagas fantasi og forestillinger. Sammenlign og lav listen færdig i fællesskab på klassen.

SAMLING AF SANSER
Led efter alle de tillægsord der igennem historien er med til at skabe den særlige stemning i 'Bortebjerget'. Saml dem i en Wordcloud, hvor du grafisk indsætter ordene og danner ordskyen til et passende motiv for historien.

SKRIV ET HAIKU-RESUMÉ
Tag udgangspunkt i 'Bortebjerget' som fortælling og forsøg at sammenfat bogens tema og handlingsforløb på tre linjer.

24
Noteteksten i kapitel 21 indikerer, at 24 er et magisk tal. Find andre eksempler på, at tallet 24 har historisk betydning og symbolske referencer.

EN POSE BLANDEDE BOLSJER
Kirsten, psykologen, mener, at minder er som en pose blandede bolsjer, som man bærer med sig. Man ved aldrig hvilket bolsje man får i hånden, når man trækker det op af posen. Tag et godt barndomsminde op af din egen pose. Skriv mindet ned – og giv det til sidst en titel fra et bolsjenavn.

GENLÆS KAPITEL 3
Et af de sidste kapitler er meget centralt i forhold til Sagas erkendelse og afsluttende sorgbearbejdelse. Genlæs kapitlet og lav en fortolkning af hele teksten.

EFTERSØGT I EFTERLIVET
Lav en Wanted-plakat af Sagas far. Brug alle de oplysninger om ham, som du har fundet og fået i fortællingen.

SAGAS SoMe
Opret en fiktiv Facebook eller Instagram-konto. Giv den navnet 'Sagas SoMe'. Lav 6-8 opslag der passer til bogens forløb med udgangspunkt i Sagas tanker, oplevelser og handlinger.

DET JEG HAR MISTET
Skriv et essay med titlen 'Det jeg har mistet' Reflekter over, hvad der er blevet borte i dit liv – hvad du har mistet. Beskriv også hvordan det kan forandre et menneske at miste noget dyrebart og hvad man kan/bør gøre for at tackle det.

SILJE
Pigen Silje nævnes flere gange i teksten med en negativ beskrivelse. Men til allersidst overrasker hun Saga og bliver hendes hjælpende hånd i forhold til at løsrive sig fra sorgen. Hvad er dit indtryk af hende og hvordan bliver hun beskrevet?

GL. LØSSEGÅRDS LOKALAVIS
Lav forsiden til Gl. Løssegårds lokalavis. Tag udgangspunkt i bogens indhold og overvej hvordan der ser ud og hvad der kendetegner lokalbefolkningen, når du udvælger billeder og laver tekster til lokalavisen.

SUPPLERENDE MATERIALER

ANDRE TITLER, DER HANDLER OM SORG OG DET AT MISTE (TRYK PÅ BILLEDET FOR AT GÅ TIL LINK)

Skønlitteratur

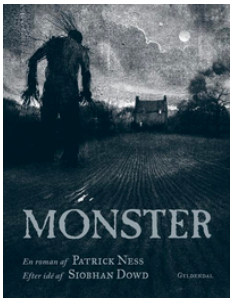

Film

Pressefotos